

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาวันหนึ่ง ๒๔ ชั่วโมง ทุกคนเกิดมาแล้วอยู่ในภพของ ๒๔ ชั่วโมงเท่ากัน แต่เป้าหมายชีวิตคนจะเลือกเลือกต่างกันนะ คนเราเลือกเป้าหมายชีวิต ในชีวิต ๒๔ ชั่วโมงแล้วความสุขความทุกข์ก็ต่างกัน สุข-ทุกข์

ความสุขความทุกข์ของคนมันอยู่ที่อำนาจวาสนา เด็กรๆ เวลาเล่นสนุกขึ้นมา มันจะแปลกใจว่าผู้ใหญ่ทำไมไม่เล่นสนุกเหมือนมัน แต่ผู้ใหญ่ก็ไม่ได้สนุกเหมือนมันเพราะต้องการเอาความจริงของชีวิตไป การดำรงชีวิตนี้ต้องพยายามมีสัมมาอาชีพะ การประกอบอาชีพชอบ เพื่อความเป็นอยู่ของโลกเขา เห็นไหม นั่นนะเป้าหมาย ถ้าเป้าหมายอย่างนั้นก็เป็นส่วนหนึ่ง

แต่เป้าหมายของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เป้าหมายของคนที่จะพ้นออกจากทุกข์ได้ มันต้องมี ความเชื่อ ความเชื่อความศรัทธา ใจนี้ วุฒิภาวะของใจ ใจต่างชั้นต่างภาวะกัน คนเราจะออกประพฤติปฏิบัติ มันแสนจะทุกข์แสนจะยากนะ แสนทุกข์แสนยากเพราะอะไร?

เพราะต้องฝืนกระแสโลก โลกเขาจะบอกเลยว่าไม่สู้สังคม ความสังคม ความเผชิญกับโลก แล้วมันจะเป็นประโยชน์กับตัวเองมากกว่า เพราะโลก นั่นนะ ๒๔ ชั่วโมงเหมือนกัน แล้ว ๒๔ ชั่วโมงก็ทำงานนะ ถ้าเพลินในงาน งานนั้นประกอบสัมมาอาชีพะสมความปรารถนา จะวันหนึ่งๆ หมดเวลาไปมากๆ เลย เวลาจะรวดเร็วมาก ทำให้เวลานี้ผ่านไปๆ มันก็เพลินไปอยู่อย่างนั้น

แต่คนเราประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้ามาประพฤติปฏิบัติ ถ้าทำใจไม่ลงนะ ๒๔ ชั่วโมงนี้แสนยาวไกล แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติ กำลังต่อสู้กับกิเลสอยู่ ๒๔ ชั่วโมงนี้แสนแป็บเดียวนะ วันเวลาทำไมมันรวดเร็วขนาดนั้น กำลังต่อสู้กับกิเลสนี้มันเพลินไปกับงานไป

ความเพลินไปกับงาน งานเพลินไปเหมือนกัน ฝ่ายหนึ่งเพลินไปทางโลก ฝ่ายหนึ่งเพลินไปทางธรรม ถ้าเพลินไปทางธรรมแล้วมันจะเป็นประโยชน์กว่า

การเกิดและการตายมันเป็นสิ่งที่ห้ามไม่ได้ ทุกคนต้องตายทั้งนั้น ทุกคนเกิดมาใช้กรรมเก่า เหมือนกับเกิดมาใช้กรรมเก่าเพราะอะไร? เพราะกิเลสนี้เป็นของเก่า กิเลสเป็นของเก่า อยู่กับหัวใจ หัวใจต้องพาเกิดพาตายตามธรรมชาติของมัน แต่พาเกิดพาตายโดยที่ว่าเป็นคนเป็นมนุษย์นี้มีความสมบูรณ์มาก สมบูรณ์เพราะอะไร? เพราะมีโอกาส

แต่คนที่ไม่เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เกิดเป็นต่างๆ เขาเกิดแล้วเขาทุกข์ยากของเขานะ เขาทุกข์ยากเพราะเขาไม่มีโอกาสเกิดเป็นมนุษย์ แต่เรามีโอกาสเกิดเป็นมนุษย์ เรามีโอกาสแล้วโอกาสของเราได้พบพระพุทธศาสนาด้วย แต่ใจมันจะเชื่อหรือไม่เชื่อ?

ส่วนที่ใจเชื่อมั่นก็ได้การชวนชวนใจ เห็นไหม เป้าหมายของชีวิต ชีวิตเหมือนกัน เราเกิดมา มี ๒๔ ชั่วโมงเหมือนกัน แต่คนหนึ่งเพลินไปไม่สนใจ ทั้งๆ ที่มีอยู่ไฉน

เราเกิดในประเทศอันสมควร สมควรมากนะพระพุทธศาสนา เกิดในแดนของพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามีการสอนให้ทาน ให้ศีล มีการให้ทาน มีศีล มีภาวนา ถ้ามีการให้ทานขึ้นมา ให้ทานเพื่อหัวใจ หัวใจได้ทำบุญกุศล

โลกเกิดมาใช้กรรมเก่า กรรมเก่าจะเกิดมาแล้วจะสร้างสมกรรมใหม่ไหม? ถ้าไม่มีกรรมใหม่ไป ตายไปด้วยความว่าเหว่ ตายไปด้วยความทุกข์ความอาลัยอาวรณ์นะ ไม่รู้ว่าจะไปไหน?

แต่คนตายพร้อมที่จะไป เห็นไหม ทุกคนถ้ามีบุญกุศลแล้วตายก็พร้อมที่จะตายเพราะอะไร? เพราะคนเรานี้มีที่พึ่ง เหมือนเรามีสมบัติพิสดาน เราจะมีความสุขมีที่พึ่งที่อาศัยของเราไปได้

ที่พึ่งอาศัย เห็นไหม อาศัยชั่วคราว สิ่งนี้อาศัยกันชั่วคราว ทรัพย์สมบัติอาศัยชั่วคราว บุญกุศลก็อาศัยชั่วคราวเพราะมันเป็นสพฺพเพ ธมฺมา อนตฺตา แต่สิ่งที่อาศัยไปกับหัวใจตลอดไป มันเป็นเนื้อเดียวกับใจ กิเลสอยู่กับใจ กิเลสแนบอยู่กับใจ ถ้าลองชำระกิเลสได้ เห็นไหม กิเลสหลุดออกไปจากใจ ใจนี้เป็นธรรมล้วนๆ

สิ่งนี้เป็นที่อาศัยได้จริงเพราะอะไร? เพราะเราเกิดมาใช้กรรมเก่า กรรมคือการกระทำ แต่กรรมดีของเรา เราสร้างสมขึ้นมา การประพฤติปฏิบัตินี้เป็นกรรมดี ปฏิบัติบูชา การทำบุญกุศล

สุดท้ายแล้วก็ไม่พ้นการปฏิบัติธรรม ทำบุญกุศลที่ไหนก็แล้วแต่ สุดท้ายแล้วคือการปฏิบัติธรรม ต้องปฏิบัติบูชา ปฏิบัติบูชาเพื่อเอากิเลสออกจากใจ

ถ้ากิเลสออกจากใจแล้ว ใจนี้เป็นธรรมล้วนๆ นั่นนะเป็นที่พึงได้จริง ไม่เป็นสพเพ ฆมา อนตฺตาเอโก ฆมโม ธรรมอันเอก ธรรมนี้เป็นสิ่งที่ว่าเป็นเนื้อเดียวกับใจ ไม่ใช่ของคู่ เป็นธรรมเฉยๆ เลย เป็นเนื้อเดียวกับใจ

ใจดวงนี้ถึงว่าไม่มีกรรมเก่า เห็นไหม ใช้กรรมดี ละเว้นกรรมดี เอากรรมดีทำลายกรรมชั่ว สุดท้ายแล้วก็ต้องทำลายกรรมดีอันนั้นด้วย กรรมดีนั้นถึงต้องพิสูจน์ไป

ถ้าเราติดกรรมดีอันนั้น เห็นไหม ถึงที่สุดแล้วปล่อยวางธาตุขันธ์ทั้งหมดเลย ปล่อยวางหมดเลย แต่ไม่ปล่อยวางตัวหัวใจอันนั้นก็ถึงที่สุด ต้องไปสูทเอาข้างหน้า ต้องเป็นอนาคามีแล้วไปสูทเอาข้างหน้า รอแต่วันจะสูท จิตนี้สูทไปแล้วพ้นออกไป เห็นไหม รอไป สุดท้ายแล้วข้ามพ้นทั้งความชั่วด้วย อาศัยความดีข้ามพ้น อะไรไปข้ามพ้น? ต้องอาศัยความดี

การปฏิบัติบูชา กิจการงานต่างๆ เป็นการที่ว่าแสนทุกข์แสนยากนะ เป็นการเหนื่อยยากมาก การทำงาน ต้องใช้พลังงานในการประพฤติปฏิบัติ การปฏิบัติธรรมนะใช้หัวใจ ใช้การพิจารณาของใจ ใจมันออกไปเกาะเกี่ยวสิ่งใด เอาสิ่งนั้นเข้ามาย้อนกลับมาชำระมัน ทำลายมันขึ้นมาให้ได้

ถึงว่าเอาชนะตนเองนี้แสนยาก การต่อสู้กัน การทำลายกัน การจ้ำจวนกัน มีเงินมีทองจ้ำจวนฆ่ากันก็ได้ แต่จ้ำจวนฆ่ากิเลสไม่ได้ กิเลสมีเงินทองมหาศาลขนาดไหนฆ่าก็ไม่ได้ ฆ่าก็ไม่ได้ ปรารถนา ก็ไม่ได้ ยกเว้นไว้แต่ปรารถนาเป็นเป้าหมาย เป็นอธิษฐานบารมี แล้วเราพยายามประพฤติปฏิบัติเข้าไป เป้าหมายเราสร้างขึ้นมา จิตใจสูงขึ้นจากตรงนี้

คนเราตั้งเป้าหมายชีวิตไว้จะไร? เป้าหมายชีวิตประสบความสำเร็จทางโลก เขาก็ต้องคู้ร่นไปทางโลก ถึงจะประสบความสำเร็จ ถ้าเขาตั้งเป้าหมายไว้แล้วถ้าเขาไม่ทำไป มันก็ประสบความสำเร็จไปไม่ได้ เราตั้งเป้าหมายไว้ การประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อให้พ้นจากกิเลส ให้ใจนี้พ้นจากกิเลส ถ้าเราตั้งเป้าหมายแล้วเราต้องมีการประพฤติปฏิบัติ

การประพฤติปฏิบัติเป็นงานอันละเอียดอ่อน เห็นไหม งานของโลกเขาเป็นวัตถุที่จับต้องได้ แต่งานของใจเป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรม พยายามทำขึ้นมาเป็นนามธรรมจนใจนี้ตั้งสงบขึ้นมาเป็นสัมมาสมาธิ

แขกจรมา อารมณ์ต่างๆ นี่เป็นวัตถุอันหนึ่ง เป็นสิ่งที่กระทบกระเทือนใจอันหนึ่ง ถ้าเราจับ
สิ่งนี้ได้ เราวิปัสสนาได้ ถ้าเราจับสิ่งนี้ได้ งานมันไม่เกิดขึ้นมา สิ่งทำงานไม่เกิดขึ้นมา มันก็เวียน
ไป มันจับต้องอะไรไม่ได้ มีแต่เป้าหมาย มีแต่ความตั้งใจ ความตั้งใจงานไม่เกิดขึ้น ถ้างานไม่
เกิดขึ้น วัตรปฏิบัติสำคัญตรงนี้ นี่ปฏิบัติทาเครื่องดำเนิน

ถ้ามีปฏิบัติทาเครื่องดำเนิน มันก็มีโอกาส ถ้าไม่มีปฏิบัติทาเครื่องดำเนิน เห็นไหม เวลาของ
โลกเป็นเวลาของโลก ๒๔ ชั่วโมง เวลาของธรรมก็ ๒๔ ชั่วโมงเหมือนกัน เวลาของใครก็ ๒๔
ชั่วโมงเหมือนกัน ๒๔ ชั่วโมงแต่ ๒๔ ชั่วโมงเพื่อใคร? เพื่อโลกก็เป็นเรื่องของโลก เพื่อธรรมก็เป็น
เรื่องของธรรม

แต่ความที่ว่าจะสูง-ต่ำ เห็นไหม ความสูงขึ้นมาสูงส่งขนาดไหน นี่พรหมจรรย์เวลาทิศทั้ง ๖
การวะทิศ เห็นไหม ครูบาอาจารย์อยู่เหนือข้างหน้า อยู่บนศีรษะขึ้นมา เคารพทิศ เราบริหาร
อย่างไร? พ่อแม่อยู่ข้างหน้า ญาติว่าอยู่ทางเท่า เราจะบริหารทิศอย่างไร? บริหารเวลาอย่างไร?
บริหารใจอย่างไร?

ธรรมมันเป็นหัวใจขึ้นมา ถ้าเราบริหารขึ้นมาเป็น เราจะจับต้องสิ่งนี้ได้ ทำความสงบของใจ
ใจจะสงบเข้ามาเป็นสัมมาสมาธิ สิ่งที่เป็นสัมมาสมาธิ เห็นไหม เป็นรูปธรรมขึ้นมาแล้ว อ้อ...มัน
เป็นสัมมาสมาธิ คนจะร้องอ้อขึ้นมาละ ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา อ้อ... มันเป็นอย่างนี้เอง มันจับต้องได้
มันจับต้องสิ่งนี้ได้แล้วมันยกขึ้นวิปัสสนาได้

ถ้ายกขึ้นวิปัสสนาได้ ภาวนาเริ่มจะก้าวเดินไป ถ้าก้าวเดินไปนะ เป้าหมายจะสม เห็นไหม ผู้
ที่ฝึกในธรรมก็ต้องปรารถนาธรรม ปฏิบัติให้สมกับธรรม “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม”

ทางโลกก็เป็นงานทางโลก ทุกข์ยากก็เรื่องของโลก แล้วทุกข์ยากไปอย่างนั้น แล้วไม่มีที่
สิ้นสุด ต้องเวียนตายเวียนเกิดไปประสาะนั้น สร้างโลกต่อไปเรื่อยๆ แล้วก็พอใจกันไป แต่การสร้าง
ปฏิบัติธรรมก็ทุกข์ยากเหมือนกัน แต่ทุกข์ยากแล้วมันดับได้ มันสิ้นได้ ทำใจให้สิ้นสุดการเกิดการ
ตาย การสืบต่อไปข้างหน้า

นี่เดิมอีกก็ไม่ได้ พร่องอีกก็ไม่ได้ มันทรงตัวของมันอยู่ขนาดนั้น สิ่งที่ทรงตัว แล้วสิ่งที่ทรง
ตัว อะไรทรงตัว?

ใจเราพร่องอยู่ตลอดเวลา เราถึงต้องคิด เห็นใหม่ ความคิดนั้นวิตกกังวล ความคิดต่างๆ มันพร่องอยู่ สิ่งที่พร่อง ยิ่งถ้าพร่องมากนะ เสี่ยงมันยิ่งดังมาก เขย่าจะเสี่ยงดังมาก ถ้ามันอึดเต็มขึ้นมาพร่องน้อย เสี่ยงมันน้อย

นี่ความทุกข์มาก-ความทุกข์น้อยในใจใจ ถ้าใจพร่องมากก็ทุกข์มาก ใจพร่องน้อยก็ทุกข์น้อย ถ้าใจอึดเต็มแล้วไม่มีความทุกข์เลย ไม่มีการสืบทอด ไม่มีการก้าวเดินไป สิ่งที่พร่องมาก เวลาเราโยนไป ในภาชนะที่มีน้ำ เราขว้างไปนะ มันจะพาให้สิ่งนั้นก้าวไปไกล ความตกในความคิดก็เหมือนกัน จิตการเกิดการตาย เวียนตายเวียนเกิด มันตกไกลลัดไกล ความตกของใจมันจะตกที่ไหน?

แต่ถ้ามันอึดเต็มแล้วมันตกที่ไหน มันไม่ตกไป มันอยู่ทรงตัวของมันตลอดไป มันนิ่งอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่นิ่งอยู่ เป้าหมายในการประพฤติปฏิบัติ ๒๔ ชั่วโมงเป็นสมบัติของใคร?

๒๔ ชั่วโมงของเรา ถ้าเป็นสมบัติของเรา เราดึงมาเป็นงานของเรา ๒๔ ชั่วโมงของโลกเหนื่อยทุกข์ยากมากนะ เป็นไปตามประสา นั้น ถ้า ๒๔ ชั่วโมงของเรา ทางจงกรมมันก็ทุกข์ยากของเรา ทางจงกรมนั่งสมาธิภาวนานี้บังคับตน แต่ ๒๔ ชั่วโมงของเรามันต้องมีความรื่นเริงในหัวใจ

ถ้าธรรมเกิดขึ้นในใจจะมีความรื่นเริง มีความพอใจ สิ่งที่พอใจ เห็นใหม่ ความพอใจของเราทำได้ ทำสะสมขึ้นมาๆ จากเด็กน้อยขึ้นมามันก็เป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาได้ มันทรงตัวขึ้นมาได้ สิ่งที่ทรงตัวขึ้นมาได้ ต้องทำความสงบของใจเข้ามาได้ ใจสงบเข้ามาได้ อึดเต็มๆ ไปเรื่อยๆ

ความสงบของใจมันอึดเต็มแต่อึดเต็มชั่วคราว สิ่งที่อึดเต็มชั่วคราวมันก็มีโอกาสได้ทำ เพราะมันอึดเต็มแล้ว มันอึดจากโลก มันไม่ยุ่งกับโลกเขา มันก็เป็นอิสระของมันเข้ามา แล้วความอึดเต็มอันนั้นยกขึ้นวิปัสสนา เห็นใหม่ เพราะมันอึดเต็มแล้วมันถึงทำงานของมันได้ ถ้าไม่อึดเต็มนะ มันทำงานไปมันเป็นโลกียะไปตลอด

ถ้าทำงานของมันเป็นโลกุตตระ ถ้าทำไม่ได้ เห็นใหม่ จะเป็นสัญญาให้เป็นสัญญาไปก่อน จะเป็นสัญญาช่วงหนึ่ง มันต้องเป็นนะ วิปัสสนากรรมฐานกับสมถกรรมฐานเป็นความจำเป็นตลอดตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงที่สุด ต้องอาศัยความสงบของใจ

สัญญาก็เหมือนกัน เริ่มต้นจากการจุดให้มันติด ปรกาศติดขึ้นมาแล้วให้มันเผาไหม้ก็เลิศ มันก็ต้องใช้สัญญาเหมือนกัน สัญญาเพื่อความจำ แต่มีกิเลสขึ้นมา สัญญาเพื่อจุดประกายมันติด พอ

มันติดขึ้นมาแล้วมันเป็นขอบข่ายของปัญญา มันจะไม่ใช่ปัญญาหรือ มันจะเป็นปัญญาไป เพราะ
คนทำงานเป็น

คนทำงานเป็น เห็นไหม แบนกนี่เราจะซื้ออะไรก็ได้ แลกเปลี่ยนอะไรก็ได้ถ้าเราทำเป็น ถ้า
ทำไม่เป็น กระดาษก็คือกระดาษอย่างนั้น เป็นสภาวะแบบนั้น กระดาษก็คือแบงก์ แบงก์สมุด
แบงก์ปลอมก็เป็นกระดาษ แบงก์จริงก็เป็นกระดาษ ทำอะไรไม่เป็น แต่ถ้าคนเป็นนะ แบงก์ปลอมก็
เป็นแบงก์ปลอม ไม่ใช่มัน แบงก์จริงถึงรู้ว่าเป็นแบงก์จริง ถึงใช้เป็นแบงก์จริง นี่สัมมาอาชีพะเลี้ยง
ชีวิตชอบ

ถ้าเลี้ยงชีวิตชอบ ทำงานมันก็ชอบ มันก็เป็นความชอบของมันไป ความมันชอบมันยกขึ้น
วิปัสสนาได้จนถึงที่สุด นี่ ๒๔ ชั่วโมงมันมีคุณค่าขนาดนั้น นั่งเฉยๆ นะ หลับตาเฉยๆ ๒๔ ชั่วโมง
จะมีคุณค่ามากมาย กับ ๒๔ ชั่วโมงที่เราทำงาน เวลาเราน้อย เวลาเราน้อย เราจะพยายามชวนขวย
ไปให้เวลาของมัน

ไม่พอเวลา หมุนออกไปก็ไม่พอ ไม่มีวันพอหรือ ถ้าหยุดไม่ได้ หยุดไม่ได้พอไม่ได้ ถ้า
หยุดได้จะพอได้ หยุดได้จะพอถึงใจของมัน ๒๔ ชั่วโมงมันก็เก๋ๆ เงินๆ ใจนี้สุดส่วนนะ

นี่ถึงว่าเป็นผู้มีราตรีเดียว ไม่มีวันนี้ ไม่มีพรุ่งนี้ ไม่มีเมื่อวานนี้ สิ่งนี้ไม่มีสืบต่อ เห็นไหม มี
วันเดียวๆ ตลอดไป ๒๔ ชั่วโมงไม่มีคุณค่าของมันเลย เก๋ๆ เงินๆ เป็นสมมุติไป จิตนี้พ้นออกไป
จากสิ่งนั้น แล้วจะเป็นความสุขของใจดวงนั้น เอวัง